

НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2014 ГОДИНА (ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)

През 2014 г. **разходите за научноизследователска и развойна дейност (НИРД)** са 656.1 млн. лв., което е с 25.8% повече в сравнение с предходната година.

Интензивността на НИРД (измерена като процент на разходите за НИРД от БВП) също нараства спрямо предходната година - от 0.64% през 2013 г. на 0.78% през 2014 година. Националната цел на България, свързана с реализацията на стратегията „Европа 2020”, е достигане на 1.5% интензивност на НИРД през 2020 година.

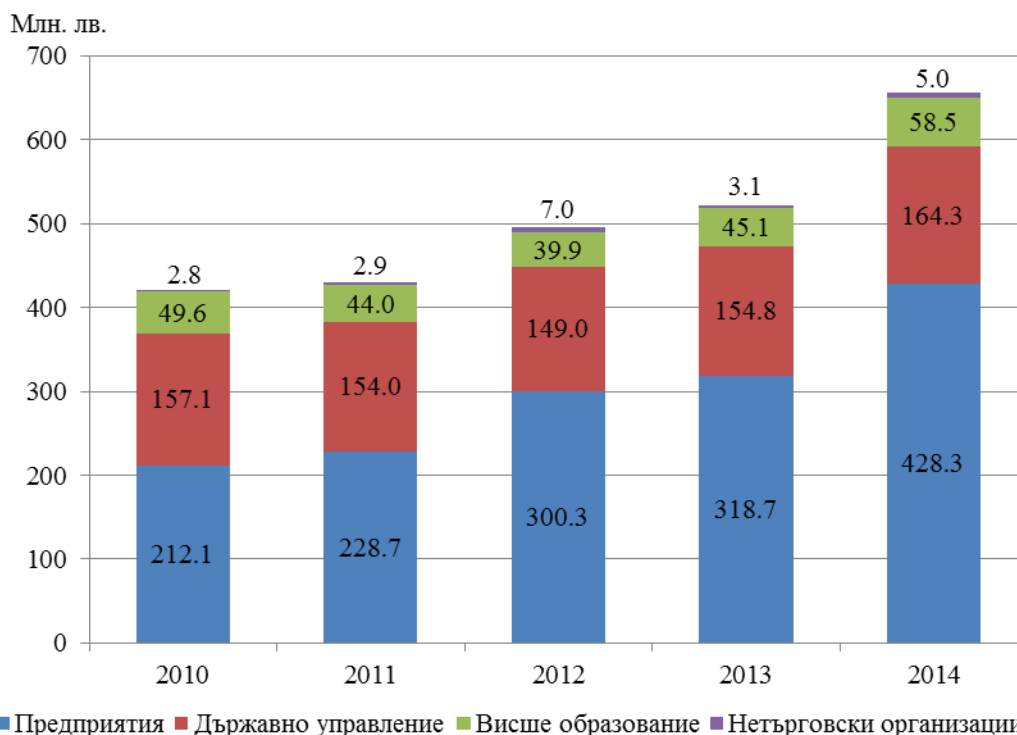
1. Разходи за научноизследователска и развойна дейност

	2010	2011	2012	2013	2014
Разходи за НИРД - млн. лв.	421.6	429.6	496.2	521.7	656.1
Разходи за НИРД в % от БВП	0.57	0.54	0.61	0.64	0.78

Нарастването на общите разходи за НИРД през 2014 г. спрямо предходната година се дължи в най-голяма степен на сектор „Предприятия”, където разходите за НИРД се увеличават със 109.6 млн. лв., или с 34.4%. Сектор „Предприятия” продължава да бъде най-големият от четирите институционални сектора, в които се осъществява НИРД, с дял от 65.3% от общите разходи за НИРД. Следват секторите „Държавно управление”, „Висше образование” и „Нетърговски организации” с дялове съответно от 25.0, 8.9 и 0.8% (фиг. 1).

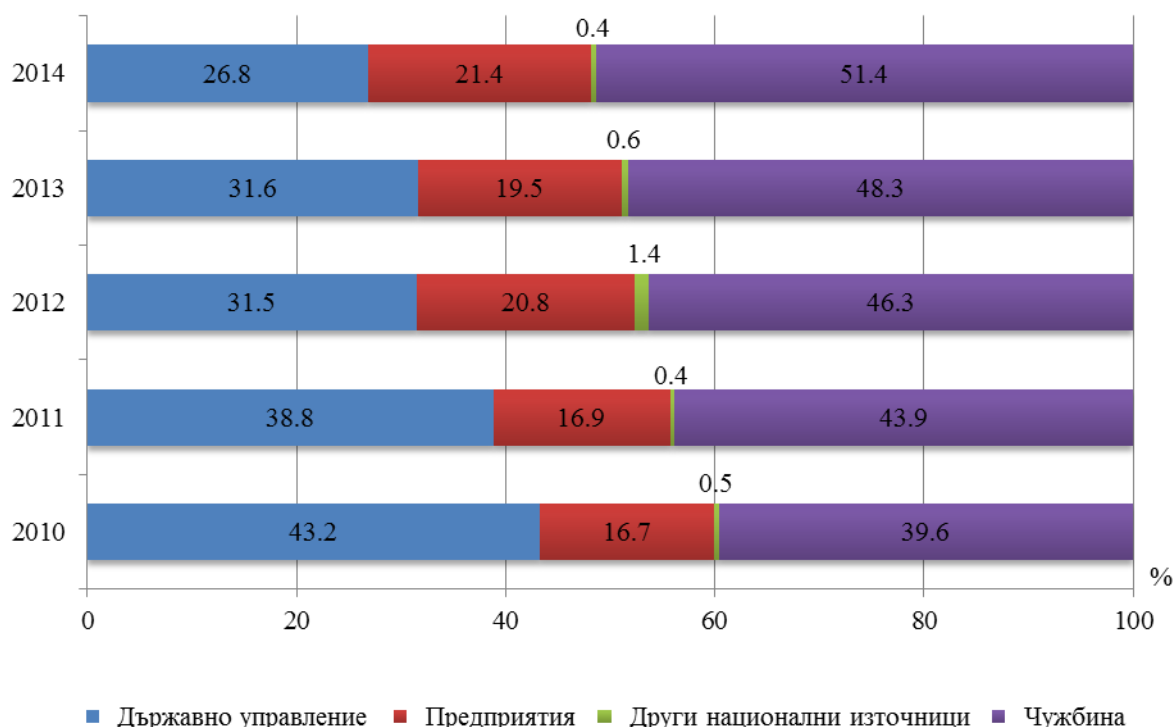
Фиг. 1. Разходи за НИРД по институционални сектори

Делът на чуждестранните източници на средства във финансирането на НИРД в България продължава да се увеличава - през 2014 г. той е 51.4% от общите разходи за НИРД при 48.3% през 2013 година.

Фиг. 2. Структура на разходите за НИРД по източници на финансиране

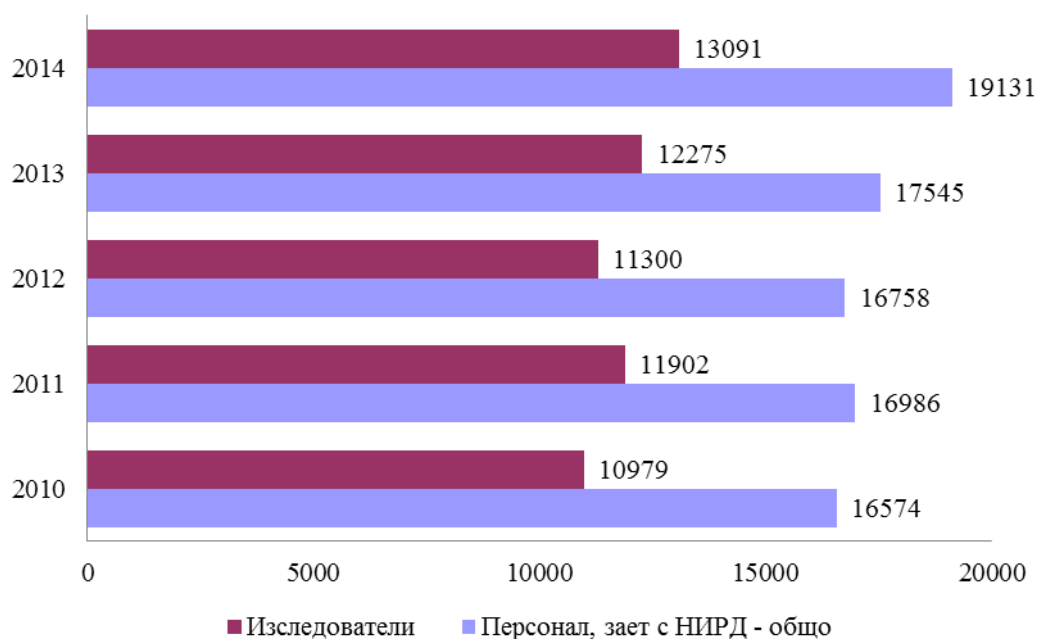
През 2014 г. **персоналът, зает с научноизследователска и развойна дейност**, е 19 131 души (в еквивалент на пълна заетост), което е с 9.0% повече в сравнение с предходната година (фиг. 3). Броят на изследователите, които са най-високо квалифицираната категория научен персонал, също нараства с 816 души, или с 6.6% спрямо 2013 година.

Основната част от научния персонал е съсредоточен в организациите и институтите от сектор „Държавно управление“. През 2014 г. в този сектор с НИРД са заети 8 711 души (в еквивалент на пълна заетост), което е 45.5% от общия персонал. 5 064 души са ангажирани с научни изследвания и разработки в сектор „Висше образование“, като относителният им дял е 26.5%. В сектор „Предприятия“ с научна дейност се занимават 5 230 души, което съставлява 27.3% от общия персонал, зает с НИРД, през 2014 година.

Реализираният ръст през 2014 спрямо 2013 г. на разходите за НИРД (34.4%) и на персонала, зает с НИРД (35.7%), в сектор „Предприятия“ се дължи предимно на чуждестранни предприятия, осъществяващи НИРД през 2014 година.

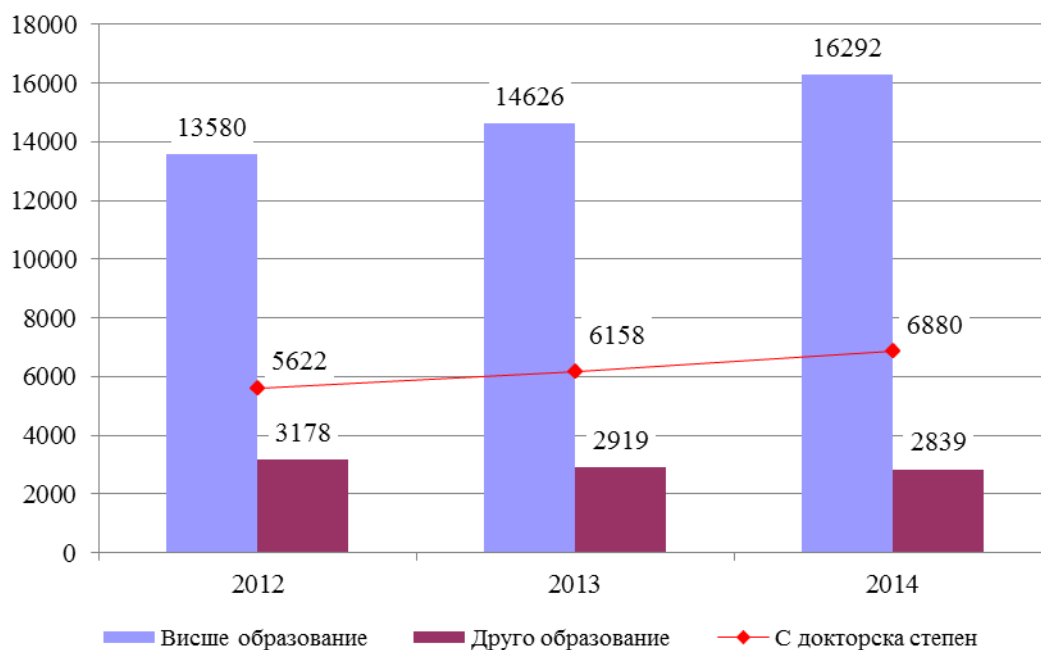
Фиг. 3. Персонал, зает с НИРД (в еквивалент на пълна заетост)

Образователно-квалификационната структура на персонала, зает с НИРД, през 2014 г. се характеризира с нарастване на дела на зетите лица с висше образование от общия персонал - от 83.5% през 2013 г. на 85.2% през 2014 година. Близко половината от тях (42.2%) притежават докторска степен (фиг. 4).

Фиг. 4. Персонал, зает с НИРД (в еквивалент на пълна заетост) по степен на образование

Териториалното разпределение на осъществената през 2014 г. научноизследователска и развойна дейност показва, че водеща роля има Югозападният район, следван от Североизточния и Южния централен район.

2. НИРД по статистически райони през 2014 година

Статистически райони	Разходи за НИРД - хил. лв.	Персонал, зает с НИРД (еквивалент на пълна заетост)
Общо	656.1	19131
Северозападен район	11.9	782
Северен централен район	10.3	1336
Североизточен район	33.1	1801
Югоизточен район	27.1	987
Югозападен район	545.5	12828
Южен централен район	28.2	1397

Методологични бележки

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка творческа работа, която се провежда систематично с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и използването на този обем от знания за нови приложения. Научноизследователската и развойна дейност обхваща фундаментални и приложни изследвания и експериментални разработки.

Показателят „разходи за научноизследователска и развойна дейност” се дефинира като всички разходи за осъществена в рамките на статистическата единица научноизследователска и развойна дейност независимо от източника на финансиране. Разходите за НИРД включват текущите разходи и разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, предназначени за НИРД.

Показателят „персонал, зает с НИРД” измерва човешките ресурси, пряко заети с НИРД, които са отговорни за създаването, прилагането и разпространяването на новите знания. Той обхваща лицата, пряко ангажирани с НИРД, и лицата, оказващи директна подкрепа за НИРД (мениджъри, администратори, чиновници). Персоналът, зает с НИРД, включва изследователи и друг персонал, зает с НИРД. Персоналът в еквивалент на пълна заетост се изчислява на базата на използваното работно време за научноизследователска и развойна дейност през отчетната година.

Съгласно методическото ръководство „Фраскати” (Proposed standard practice for surveys on research and experimental development - Frascati Manual, OECD, 2002), възприето от Евростат, разходите и кадровият потенциал на НИРД се разпределят в четири институционални сектора:

- Сектор „Предприятия” - обхваща всички фирми, организации или институции, чиято основна дейност е производство на пазарни стоки и услуги (без попадащите в сектор „Висше образование”).

- Сектор „Държавно управление” - обхваща държавните организации и институции, които не продават, а предоставят услуги за задоволяване на индивидуалните и колективните потребности на обществото и са финансирани предимно с бюджетни средства (без попадащите в сектор „Висше образование”).

- Сектор „Висше образование” - включва университетите, колежите, висшите училища, научноизследователските сектори към висшите училища и университетските болници.

- Сектор „Нетърговски организации” - обхваща фондациите, асоциациите, сдруженията и други, предоставящи непазарни услуги.